

آزمون علمی نحو - سیوطی و ابن عقیل - پ ۲ - مرحله اول

توجه: لطفاً با دقت به سؤالات پاسخ دهید. (هر چهار پاسخ غلط، یک نمره منفی دارد)

۱. در کدام عبارت، ذکر عامل اسم منصوب جایز است؟

- أ. الغيبة الغيبة ☐ ب. نفسک و النار ☐ ج. النمیمه ☐ د. إياک و الغيبة ☐

۲. إذا وقع الاسم المشغول عنه بعد عاطف تقدّمته جملة ذات وجهين فأعرا به

- أ. الرفع وجوباً ☐ ب. النصب رجحاناً ☐ ج. الرفع أو النصب على التساوی ☐ د. الرفع رجحاناً ☐

۳. مصدر در کدام شکل غالباً به همراه حرف جر مفید تعلیل مجرور می شود، نه اینکه بنابر «مفعول له» منصوب شود؟

- أ. مقرون به «ال» ☐ ب. مضاف به معرفه ☐ ج. مضاف به نکره ☐ د. مجرد از اضافه و «ال» ☐

۴. در کدام فعل قلبی، «الغاء و تعلیق» جریان پیدا نمی کند؟

- أ. حجب ☐ ب. هب ☐ ج. عد ☐ د. دری ☐

۵. اعراب «مستثنی» در کلام تام موجب چیست؟

- أ. نصب، اگر استثنای متصل باشد ☐ ب. نصب، اگر استثنای منقطع باشد ☐ ج. نصب مطلقاً ☐ د. نصب یا رفع ☐

۶. حذف «رب» جارّه و ابقاء عمل آن در کدام صورت شایع است؟

- أ. بعد از «بل» ☐ ب. قبل از فعل ماضی ☐ ج. موارد ذکر وصف برای مجرور ☐ د. بعد از «واو» ☐

۷. کدام آیه، مثال برای «بدل اشتمال» است؟

- أ. «ثُمَّ عَمُوا وَصَمُوا كَثِيرٌ» ☐ ب. «يَسْأَلُونَكَ عَنِ الشَّهْرِ الْحَرَامِ قِتَالٍ فِيهِ» ☐
ج. «وَلِلّٰهِ عَلَى النَّاسِ حُجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ اِلَيْهِ سَبِيْلًا» ☐ د. «اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ» ☐

* واحده کلمه و القول عمّ / وَ کلمه بها کلام قد یؤمّ

۸. نقش ترکیبی «کلام» چیست؟

- أ. مبتدا ☐ ب. خبر ☐ ج. نائب فاعل برای محذوف ☐ د. فاعل برای محذوف ☐

* سواهما الحرف ک «هل» و «فی» و «لم» / فعل مضارع یلی لم ک «یشم» «و ماضی الأفعال بالتا مز و سم / بالنون فعل الأمر إن أمرُ فهم»

۹. در دو بیت فوق، کدام نقش بیشتر بکار رفته است؟

- ا. خبر ☐ ب. نعت ☐ ج. مفعول بی واسطه ☐ د. مضافُ‌إلیه ☐

* و الاسم منه معرب و مبنی / لشبه من الحروف مدنی

۱۰. کدام ترکیب غلط است؟

- ا. «مدنی»: صفت برای «شبه» ☐ ب. «من الحروف»: متعلق به «مدنی» ☐ ج. «من الحروف»: متعلق به «شبه» ☐ د. «منه»: متعلق به محذوف، خبر ☐

* و الأمر إن لم یک للنون محل / فیه هو اسم نحو صه و حیّهل

۱۱. کدام گزاره در مورد بیت بالا صحیح نیست؟

- ا. جملهٔ جواب شرط، «فاء» رابط جواب نمی‌خواهد ☐ ب. «لننون» محلاً منصوب است ☐ ج. «لننون» متعلق به محذوف است ☐ د. در بیت فوق، ۴ اسم مجرور وجود دارد ☐

* و کنیایة عن الفعل بلا / تأثر و کافتقار أصلاً

۱۲. کدام ترکیب غلط است؟

- ا. «لا» زائده و «تأثر» مجرور به «باء» ☐ ب. «عن الفعل»: متعلق به محذوف ☐ ج. «بلا تأثر»: متعلق به محذوف ☐ د. «أصلاً»: جملهٔ وصفیه ☐

* و الاسم قد خصّص بالجرّ کما / قد خصّص الفعل بأن ینجز ما

۱۳. نوع «ما» در «کما» چیست؟

- ا. مصدریه غیر توقیتیّه ☐ ب. نکره تامه ☐ ج. مصدریه توقیتیّه ☐ د. زائده ☐

* من ذاک ذو إن صحبة أبانا / و الفم حیث المیم منه بانا

۱۴. کدام گزاره صحیح نیست؟

- ا. مشارالیه «ذاک»، «اسماء سته» است ☐ ب. «أبانا» جمله شرط و محلاً مجزوم ☐ ج. «المیم» مبتدا ☐ د. «ذو» از اسماء سته و مرفوع به «واو» ☐

* بأبه اقتدی عدی فی الکرم / و من یشابه أبه فما ظلم

۱۵. در بیت فوق، چند کلمه دارای لغت نقص است؟

- ا. یک ☐ ب. دو ☐ ج. سه ☐ د. چهار ☐

۱۶. کدام اسم، از مصادیق عبارت «و قصرها من نقصهنّ أشهر» است؟

- ا. هن ☐ ب. حم ☐ ج. فم ☐ د. ذو ☐

۱۷. کدام عبارت مشخص شده کلام است؟

أ. «إِنْ تَتَصَرُّوا لِلَّهِ» در ﴿إِنْ تَتَصَرُّوا لِلَّهِ يَتَصَرَّكُمْ﴾ □

ج. قول الساهی: «أَنْ أَكُونَ مِنَ الصَّالِحِينَ» □

ب. «إِنْ أَرَدْنَا إِلَّا الْحَسَنَى» در ﴿إِنْ أَرَدْنَا إِلَّا الْحَسَنَى وَاللَّهُ يَشْهَدُ أَنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ﴾ □

د. أَنْ زَيْدًا قَائِمٌ □

۱۸. در جملاتی مثل: «أَسَارِذَا» نقش اسم اول و اسم دوم به ترتیب چیست؟

أ. مبتدأ وجوباً - فاعل وجوباً □ ب. مبتدأ وجوباً - خبر وجوباً □ ج. خبر جوازاً - مبتدأ جوازاً □ د. مبتدأ وجوباً - خبر جوازاً □

* و الخبر الجزء المتمم الفائدة كـ«الله برّ و الأیادی شاهدة» و مفرداً یأتی و یأتی جملة حاوية معنى الذى سیقت له.

۱۹. در کلمات مشخص شده کدام ترکیبها وجود ندارد؟

أ. مفعول به و مضاف إليه □ ب. فاعل و مضاف إليه □ ج. فاعل و نعت □ د. مفعول به و نعت □

* كذا يجب التقديم إذا عاد عليه مضمراً ممّا به عنه مبيّناً يخبر.

۲۰. در عبارت بالا کدام دو کلمه بر مبتدا تطبیق می کنند؟

أ. ضمير در «عليه» - ضمير «به» □ ب. «ما» - ضمير در «به» □ ج. «ما» - ضمير در «عنه» □ د. ضمير در «عليه» - ضمير در «عنه» □

* ... و هذى الأربعة (زال، برح، فتى و انفك) لشبه نفى أو لنفى متبوعة و مثل كان دام مسبوqاً بما...

۲۱. کدام گزینه در مورد عبارت بالا صحیح است؟

أ. مقصود از «ما» نافية است □ ب. «متبوعة»: نعت سببى است □ ج. يكى از مصاديق شبه نفى، استفهام است □ د. «الأربعة»: بدل یا عطف بیان است □

۲۲. بنابر نظر ابن مالک، معمول خبر افعال ناقصه نباید

أ. بر اسم و خبر مقدم شود □ ب. بر عامل مقدم شود □ ج. بين اسم مؤخر و خبر مقدم واقع شود □ د. بين اسم مقدم و خبر مؤخر واقع شود □

۲۳. در کدام گزینه جرّ خبر به «باء» زائده قليل است؟

أ. لا □ ب. لات □ ج. ما □ د. إن □

۲۴. در کدام عبارت، کلمه مشخص شده قابلیت نصب بنابر «ظرفیت» را دارد؟

أ. «المجالس» در ﴿إِذَا قِيلَ لَكُمْ تَفَسَّحُوا فِي الْمَجَالِسِ فَافْسَحُوا﴾ □ ب. «الدنيا» در ﴿رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً﴾ □

ج. «بدر» در ﴿وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ بِبَدْرِ﴾ □ د. «مقام» در «قمت فى صلاة يوم الجمعة فى مقام أبى الشهيد» □

۲۵. کدام اسم، منصرف است؟

- ا. أحمد □ ب. سیفان □ ج. أصدقاء □ د. زحل □

۲۶. در کدام گزینه علامت «اعراب نیابتی» وجود ندارد؟

- ا. صَلَّى الْمَسْلُومُونَ فِي الْمَسْجِدِ □ ب. ﴿أَنْ تَصُومُوا خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ □ ج. ﴿لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ﴾ □ د. تَبَسَّمَ أَبِي فِي ثَلَاثَةِ مَوَاضِعَ تَبَسُّمًا جَمِيلًا □

۲۷. تقدیم مفعول بر فاعل در کدام عبارت، جایز است، نه واجب؟

- ا. ﴿وَإِذْ أَبْتَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ رَبُّهُ﴾ □ ب. ﴿مَاعِلَمٌ تَأْوِيلُهُ إِلَّا اللَّهُ﴾ □ ج. ﴿نَادَتْهُ الْمَلَايِكَةُ﴾ □ د. ﴿لَقَدْ جَاءَ آلَ فِرْعَوْنَ النَّذْرُ﴾ □

۲۸. در کدام گزینه «مبتدا» وجود دارد؟

- ا. ﴿إِذَا السَّمَاءُ انشَقَّتْ﴾ □ ب. ﴿إِنْ يَنْصُرَكَ اللَّهُ فَلَا غَالِبَ لَكُمْ﴾ □ ج. ﴿وَإِنْ أَحَدٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ اسْتَجَارَكَ فَأَجِرْهُ حَتَّى يَسْمَعَ كَلَامَ اللَّهِ﴾ □ د. ﴿أَصْلَاتِكَ تَأْمُرُكَ أَنْ تَتْرَكَ مَا يَعْْبُدُ آبَاؤُنَا﴾ □

۲۹. در کدام گزینه «نائب فاعل» وجود ندارد؟

- ا. صَاحِبُ رَجُلًا نَبِيًّا خَلَقَهُ □ ب. ﴿ذَلِكَ يَوْمٌ جُمُوعٌ لَهُ النَّاسُ﴾ □ ج. إِنَّمَا يُعَابُ مَنْ أَخَذَ مَا لَيْسَ لَهُ □ د. ﴿شَرَابٌ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ﴾ □

۳۰. در آیه ﴿وَلَمْ يَصِرْ وَعَفْرَانٌ ذَلِكَ لِنِ عَزْمِ الْأُمُورِ﴾ رابط خبر به مبتدا چیست؟

- ا. اسم اشاره □ ب. ضمیر مستتر در متعلق «من عزم» □ ج. ضمیر مقدر □ د. وجود لفظ عام در خبر □

۳۱. کدام گزینه در «مبتدای وصفی» واجب نیست؟

- ا. افراد □ ب. تقدم نفی یا استفهام بر آن □ ج. رفع اسم ظاهر یا ضمیر منفصل □ د. ذکر فاعل بعد از آن □

۳۲. در کدام گزینه «کان» زائده نیست؟

- ا. السلام عليك ما كان أمحاك للذنوب □ ب. ﴿وَإِنْ كَانَ ذُو عُسْرَةٍ فَنَظِرَةٌ إِلَىٰ مَيْسَرَةٍ﴾ □ ج. أنت تكون ماجدٌ نبيل / إذا تهبَّ شمالٌ بليل □ د. زيدٌ كان فاضلٌ □

* و جَرَّ بِالْفَتْحَةِ مَا لَا يَنْصَرِفُ / ما لم يضاف أو يك بعد «أل» ردف.

۳۳. در بیت بالا کدام عنوان وجود ندارد؟

- ا. فعل امر □ ب. جمله مؤول به مفرد □ ج. تخفیف فعل □ د. جمله وصفیه □

۳۴. با توجه به نظر مصنف در مبحث «علم»، کدام عبارت غلط استعمال شده است؟

- أ. قال أبو الحسن الرضا و محمد الجواد □ ب. جاء زيد أنف الناقة □ ج. جاء عبدالله كرز □ د. قال عبدالله زين العابدين □

* موصول الأسماء الذي الأنثى التى / و اليا إذا ما ثنيا لا تُثبت / و النون إن تُشدد فلا ملامة

۳۵. کدام گزاره غلط است؟

- أ. «الياء» مفعول به است □ ب. مراد از «النون» نون بعد از ياء در موصول مثنی است □
ج. «العلامة» فاعل برای «تليه» است □ د. حرف «بل» برای اضراب انتقالي است □

۳۶. دخول لام ابتدا بعد از «إن» بر سر «ما قد نفى» و «ما كز رضى» به ترتیب چه حکمی دارد؟

- أ. جایز - جایز □ ب. جایز - ممنوع □ ج. ممنوع - جایز □ د. ممنوع - ممنوع □

۳۷. به نظر ابن مالک، عطف مرفوع بر منصوب بعد از استكمال خبر در کدام دو حرف درست است؟

- أ. أن و ليت □ ب. لكن و أن □ ج. لكن و لعل □ د. إن و لعل □

۳۸. کدام مثال با قواعد مربوط به «اسم لای نفی جنس» همخوانی ندارد؟

- أ. لا رجل فى الدار ظريفاً □ ب. لا رجل قبيح فعله عندك □ ج. لا رجل ظريف فى الدار □ د. لا رجل و امرأة فى الدار □

* كـ«تظن» اجعل «تقول» إن ولى مستفهماً به و لم ينفصل بغير... و إن ببعض ذى فَصَلَتْ يُحْتَمَل و لا يضر فى العمل.

۳۹. در کدام عبارت، مصداق «ذی» وجود ندارد؟

- أ. هل جالساً تقول زيدا □ ب. أ فى البيت تقول خالداً نائماً □ ج. أ أنت تقول عمراً آكلاً □ د. أ غداً تقول سعيداً طالباً □

* و التاء مع جمع سوى السالم من / مذكر كالتاء مع إحدى اللب

۴۰. کدام عبارت مصداق بیت بالا نیست؟

- أ. ﴿قَالَ آمَنْتُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا الَّذِي آمَنْتُ بِهِ بَنُو إِسْرَائِيلَ﴾ □ ب. كاتب الرجال □ ج. ذهبت المسلمات □ د. جاءت المؤمنات □

۴۱. در بیت «ما سوى النائب ممّا علّقاً / بالرافع النصب له مُحَقَّقاً متعلق «له» چیست؟

- أ. محذوف □ ب. النصب □ ج. علّق □ د. مُحَقَّقاً □

۴۲. در کدام مورد همزه «ان» جاي‌الوجهين (جواز فتح و كسر) نیست؟

- أ. بعد «إذا» فجأة □ ب. بعد قسم لا لام بعده □ ج. تلو فاء الجزاء □ د. إذا وقعت «ان» مفعولاً لقول و خبرها قول و فاعل القولين واحد □

۴۳. با توجه به بیت «نُكْرَةُ قَابِلٍ أَلٌ» مؤثراً / أَوْ وَقَعَ مَوْعٍ مَا قَدْ ذُكِرَا» کدام گزینه دارای قسم دوم نکره است؟

- ا. حسبی من ذو عندهم ما کفانی ☐
- ب. وَ شَرَطُ ذَا الْإِعْرَابِ أَنْ يُضْفَنَ لَا لِـ «أَلِيَا» كَ «جَا أَخُو أُبَيْكَ ذَا عَتَلَا» ☐
- ج. ها أنت ذا تعنيه و لا يعينیک ☐
- د. هذه بئری ذو حفرُتها ☐

* بـ «الْأَلِفِ» اَرْفَعَ الْمُثَنَّى وَ «كَأَ» / إِذَا بِمُضْمَرٍ مُضَافًا وَصِلًا «كَلَّتَا» كَذَاكَ «أَثْنَانِ» وَ «أَثْنَتَانِ» / كَ «أَبْنَيْنِ» وَ «أَبْنَتَيْنِ» يَجْرِيَانِ

۴۴. خبر «إِثْنَانِ وَ إِثْنَتَانِ» در بیت فوق چیست؟

- ا. کذاک مذکور ☐
- ب. یجریان ☐
- ج. کابنین و ابنتین ☐
- د. کذاک محذوف ☐

۴۵. فی ذا الحذف آیا غیر اى یقتفى إن

- ا. صلح الباقي لوصل مکمل ☐
- ب. تکن الصلة اسمیة ☐
- ج. تکن الصلة مصدرّة بالفعل المعرب ☐
- د. يستطل وصل ☐

۴۶. در ترکیب بیت «و ذو اتصال منه ما لا یبتدی / و لا یلی إلّا اختیاراً أبدا» کدام نقش ترکیبی وجود ندارد؟

- ا. مفعول به ☐
- ب. مستثنی ☐
- ج. مفعول فیه ☐
- د. منصوب بنزع الخافض ☐

۴۷. نوع «إن» در عبارت نورانی «وَإِنْ يَكَاذِبُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَيُزْلِقُونَكَ بِأَبْصَارِهِمْ» چیست؟

- ا. نافیة ☐
- ب. زائده ☐
- ج. شرطیه ☐
- د. مخففة از ثقیله ☐

۴۸. در آیه «فَذَرَهُمْ خَوْضًا وَيُلْعَبُوا حَتَّى يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ الَّذِي يُوْعَدُونَ» کدام نوع از اعراب افعال دیده می شود؟

- ا. فقط جزم و رفع ☐
- ب. فقط نصب و جزم ☐
- ج. فقط نصب و رفع ☐
- د. رفع و نصب و جزم ☐

* انو ضمیر الشأن فی موهم إلغاء ما تقدّم نحو

۴۹. کدام مثال مناسب جای خالی نیست؟

- ا. إِذَا الْقَوْمُ قَالُوا مِنْ فَتًى خَلَّتْ أَنْتَى / عَنِيتْ فَلَمْ أَكْسَلْ وَ لَمْ أَتَبَلَّدْ ☐
- ب. أَرْجُو وَ آمَلُ أَنْ تَدْنُو مَوَدَّتَهَا / وَ مَا إِخَالَ لَدِينَا مِنْكَ تَتَوَيْلُ ☐
- ج. كَذَاكَ أَدَبْتُ حَتَّى صَارَ مِنْ خُلُقَى / أَنْى رَأَيْتُ مَلَكَ الشَّيْمَةِ الْأَدَبِ ☐
- د. حَسَبْتُ التَّقَى وَ الْجُودُ خَيْرَ تِجَارَةٍ / رَبَاحًا إِذَا مَا الْمَرْءُ أَصْبَحَ ثَاقِلًا ☐

۵۰. الثّانِ مبتدأ و ذا الوصف خبر إن فی سوى الأفراد طبقاً استقرّ نحو

- ا. خلیلیّ ما و اف یعهدی أتما ☐
- ب. غیر سار ذوا سیبویه ☐
- ج. أ مصطفیا القوم عبدا الله ☐
- د. کیف قاضِ ذان ☐